

Gårdsnytt

Enebybergs Gårds Förening

4/2022

VÄLKOMMEN PÅ ADVENTSMINGEL
4/12 kl 16.00

Ordföranden har ordet

Nu stundar snart adventstid och några fina vinteraktiviteter i vår förening. Vissa av våra aktiviteter är tillgängliga för alla men i höst har vi arrangerat några tillfällen med begränsat deltagarantal där medlemmarna haft förtur. Vi har invigt gårdens nya rumsnamn i samband med en vinprovning och i adventstider ser vi fram emot glöggmingel och julmys med påklädning av traditionell folkdräkt m.m.

Föreningen har just nu lokal i en byggbod som blev kvar efter renoveringen av gården. Tidigare hade föreningen möjligheter att använda gården och att förvara sina inventarier och vårt innehållsrika arkiv där. Under renoveringen flyttades föreningens saker runt fyra gånger. Byggboden är uppförd med tillfälligt bygglov och kommer som det ser ut just nu att tas bort under våren 2023. Att ha en egen lokal nära gården är en överlevnadsfråga för EGF. Våra inventarier men också praktiska saker som bord, papperskorgar och lekmaterial behöver vara lättillgängliga för att vi på ett praktiskt sätt ska kunna verka genom arrangemang i och vid gården. Även för en levande arkivverksamhet krävs lokaler. Föreningen bildades för 40 år sedan som en garant för gårdens fortbestånd men också för att kunna stärka det civila samhället. Föreningens styrelse för löpande förhandlingar med kommunen och Djursholms AB om lokalfrågan. Kommunen arbetar nu aktivt för en bra lösning för föreningens fortsatta verksamhet. Vi är mycket stolta över vår förening och tror att den även

fortgent har stor betydelse för att bevara gården för allmänt ändamål, som bärare av vårt kulturarv och för arrangemang och sammankomster i Enebyberg. Vi är nu ca 470 hushåll som är medlemmar vilket motsvarar mellan 1000 och 1500 personer. Vi hoppas på ert fortsatta stöd för en aktiv framtid i egna lokaler.

Hur kan du hjälpa till? Kontakta gärna mig eller skriv till info@enebyberg.se så talas vi vid om detta.

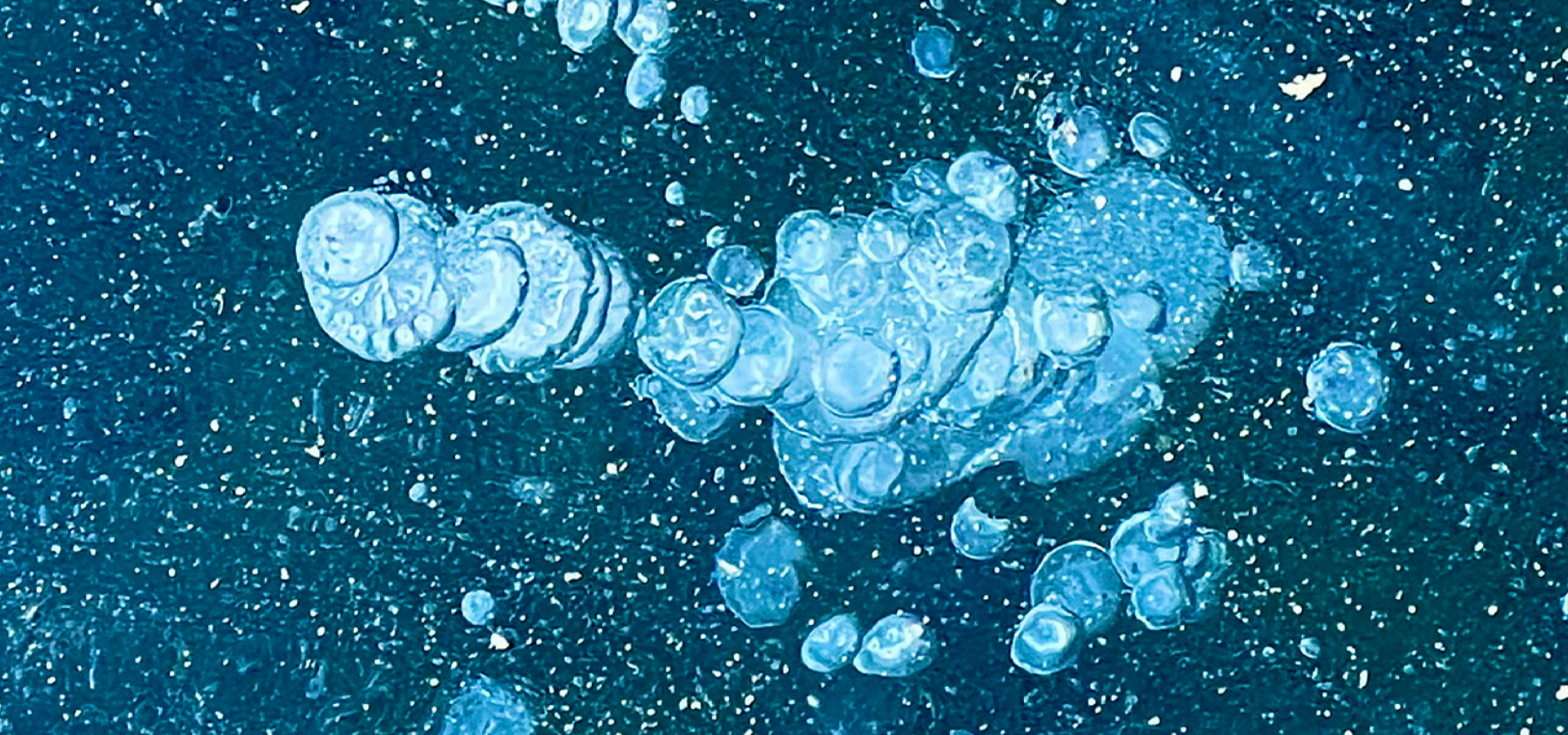
OBS! Passa på att kolla att du har betalat din medlemsavgift för 2023 så att du kan få kommande tidningar och evenemangsuppdateringar. Medlemslistan rensas årligen.

Andreas Tidström
Styrelseordförande EGF

Enebybergs Gårds Förening och Gårdsnytt

Enebybergs Gårds Förening
c/o Andreas Tidström
Breda vägen 9
182 49 Enebyberg
www.enebyberg.com
info@enebyberg.com | 0734 34 56 43
Bankgiro 529-2792

Ansvarig utgivare: Andreas Tidström
Redaktör: Catrin Tidström
Grafisk form: Oscar Gezelius
Tryck: Stockholms Lito Grafiska, Danderyd
Bilder: Föreningens arkiv samt Catrin Tidström där inte annat är angivet

Viktigt brev från valberedningen till föreningens alla medlemmar!

Valberedningen ber föreningens medlemmar att bistå valberedningen i dess arbete. Valberedningen har sina nätverk men genom att också utnyttja alla föreningens medlemmar vill vi öka möjligheterna att identifiera medlemmar som vill ta chansen att medverka i ledningen av föreningens verksamhet. Även nya medlemmar är välkomna i styrelsens arbete! Det är väldigt intressanta, roliga och stimulerande uppgifter för medlemmar i alla åldrar och kanske särskilt spännande och stimulerande för dem som står inför sin pension eller redan har pensionerats.

En Trisslott lämnas till den som lämnar förslag om en person som kommer att ingå i valberedningens förslag till styrelse vid årsmötet våren 2023

Till ledamöter av föreningens valberedning utsågs vid årsmötet i april 2022 Anders Bergstrand och Jan Olof Carlsson. Anders Bergstrand är förutom medlem i föreningen ordförande i Enebybergsbibliotekets Vänner. Jan Olof Carlsson var ordförande i föreningen 2006–2017. Föreningens styrelse har i enlighet med

föreningens stadgar utsett också Monika Wall till ledamot av valberedningen.

Föreningens omfattande verksamhet förutsätter att det finns en engagerad styrelse som planerar och genomför föreningens omfattande verksamhet. Det är särskilt angeläget för att Enebybergs gård efter renoveringen och pandemin återigen ska kunna fyllas med föreningens verksamhet.

Kontakter

Anders Bergstrand Enebybergsvägen 53
Tel 0708 48 47 77 E-post anders.bergstrand@icloud.com
Jan Olof Carlsson Fenixvägen 5
Tel 0708 58 55 07 E-post jan.olof.carlsson@outlook.com
Monika Wall Santararavägen 9
Tel 0704 41 25 09 E-post monika0430@gmail.com

Efter vinter kommer vår och EGF:s årsmöte 2023 och då väljs styrelsen för EGF.

Välkommen till adventsmingel

Senhöst med kala träd och dimmig ishalka går nu över i förväntan inför julen. Vi bjuder in till värmande advents- mingel med glögg och kaka. Ebba Hermelin och Krister Alm visar och berättar hur en folkdräkt tas på.

**Varmt välkomna
lördagen den 4 december kl 16.00.**

Tacksam om ni anmäler er på info@enebyberg.se samt betalar 100 kr/person till swishnr 1236189526

Julgransplundring

8 januari 2023 kl 14:00

Varmt välkomna också på det första eventet för år 2023 – julgransplundring med tomte, spådam för medföljande vuxna, lekar och dans. Anmälan till info@enebyberg.se Begränsat antal deltagare så först till kvarn. Max 1 vuxen per barn.

Efterlysning

Känner du igen bilden? Vår bildgrupp är mycket tacksam om någon vet något om huset på bilden. Svar till info@enebyberg.com

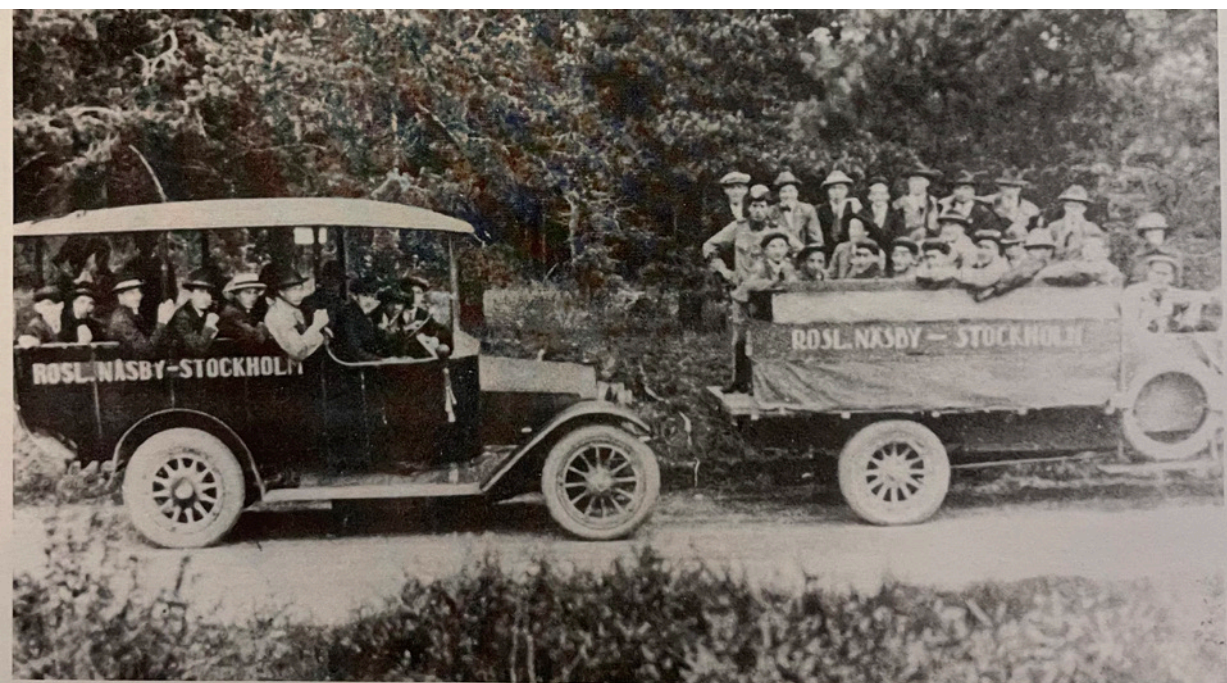
Hänt i Enebyberg

Guidad busstur om vårt kulturarv

Danderyds Hembygdsföreningar uppmärksammade Kulturarvsdagen genom en guidad busstur i kommunen den 10 september. Resan gick från Mörby Centrum 12.45 via Stocksund, Djurholm, Enebyberg och Västra Danderyd med guider från Danderyds Hembygdsförening (arrangör), Sällskapet Amorina, Stocksunds Hembygdsförening, Samfundet Djurholms Forntid och Framtid och vår egen Jan Olof Carlsson från Enebybergs Gårds Förening. Turen var mycket populär och en repris genomfördes för att alla skulle få en chans att delta.

På turen genom Enebyberg gick färden på den gamla Kungsvägen (nu Enebybergsvägen) och deltagarna fick

höra om Enebybergs historia från äldre tider, bygandet av gården, avrättningsplatsen vid Arholmavägen och kanske framför allt om det samhälle som växte fram i början av förra seklet med Ernst Kihlbergs AB Enebybergs villastad, framväxandet av lokaltrafiken, om biograf och brandstation, skola och idrottsanläggning. Samhället blomstrade och på 1940-talet fanns det bland annat 15 livsmedels- och mjölkbutiker, bagerier, skrädderier och mycket mer i Enebyberg. För den intresserade finns mer om detta att läsa i Enebybergs Gårds Förenings skrifter, exempelvis i jubileumsskriften Enebyberg 100 år. Nedan bild ur skriften Enebyberg 100 år från en annan busstur.

Två fotbollslag på väg till Norrviken, troligen 1923. Resan företogs i Enebybergs två första bussar (Grälle och Brunte); chaufför i den främre bussen (Grälle) är bio-Janne (J. F. Jansson), som ägde bussarna

Nya rumsnamn i gården

Den 27 oktober ordnade vi i samarbete med Triften och kunniga Sara Wetterling en vinprovning med tapas på temat det moderna Spanien. Vi invigde samtidigt de nya historiska rumsnamnen på gården. Triften hade tagit fram namnskyltar och EGF berättade för deltagarna om namnen.

På övervåningen återfinns rummen Kabinettet, Stora salen och Blå Förmaket

Byggnader med en sexdelad plan (även kallad salsbyggnader) introducerades på 1600-talet för stånds-mässiga byggnader som herrgårdar, prästgårdar och militära boställen. Herrgårdsplanen, som den också kallas, stammar främst från slottet Vaux le Vicompte (1650) med sin dubbla rumsrader. I en smalare rumsrad ligger entréhallen och en trappa centralt placerade med en kammare åt ena hållet och köket åt det andra. I den andra filen placeras Salen med sidorum på var sida, Husets "finrum", placerades alltså centralt i husets mitt. Sidorummen kallades förmaket och kabinettet och utgjorde i ursprungsplanen mannens resp. kvinnans domäner. Då husplanen användes i Sverige förminskades planen ofta något till fyra eller tre rum i fil.

Samtliga rum i planlösningen kan nås via minst två dörrar. I innerväggarnas skärningspunkt anordnas två skorstenar där eldstäderna placerades, vanligtvis som kakelugnar i rummen och i köket som spis och bakugn.

Det var en liten bakgrund till vårt val av namn. Historiskt har rummen i gården i vissa tider döpts efter sin färg.

Därav kommer tre av rumsnamnen på övervåningen att vara: Kabinettet, Stora salen, och Blå Förmaket. Det fjärde rummet har vi döpt efter Enebybergs Gårds Förening till EGF-rummet.

På nedervåningen har vi i stället använt namn på personer med anknytning till gården. Där finns Kristina

Stures Sal i fil med Karl-Axel Pehrsons rum, samt det mindre rummet bredvid kapprummet Mamsell Anna-Lisa Bergs rum. Här följer en kort beskrivning.

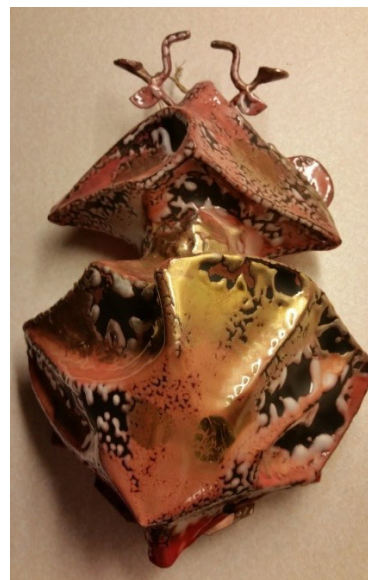
Kristina Sture fick Eneby en gård samt vissa andra egendomar i Danderyd i morgongåva av sin make Gustaf Banér. Maken halshögs 1599 av hertig Karl, senare Karl IX. Genom ett brev 1603 gav kung Karl IX Kristina viss rätt till sin morgongåva men tiderna var hårda för Kristina och flera av gårdarna låg obrukade i början av seklet – först 1612 återställdes gårdarna formellt till Kristina av Gustav II Adolf.

Svenskt porträttarkiv
Create Commons BY-SA 4.0 license

Mamsell Anna Lisa Berg var den första som kyrkoskrevs på gården Eneby-Enebyberg 1770. Hennes farbror bryggaren Anders Berg hade då låtit uppföra gårds- byggnaden 1774. Ett andra plan och två flygelbyggnader byggdes tio år senare av Peter Sjöberg.

Karl-Axel Pehrson, född 30 oktober 1921 i Örebro, död 10 augusti 2005 i Danderyd, var en svensk målare, grafiker och skulptör. Han är bland annat känd som skaparen av skulpturen guld-baggen (filmpris sedan 1964) men var också målare och textil formgivare. Han målade exempelvis kupolen i Thielska galleriet.

Guldbaggen i original (Bild Björn J Pettersson)

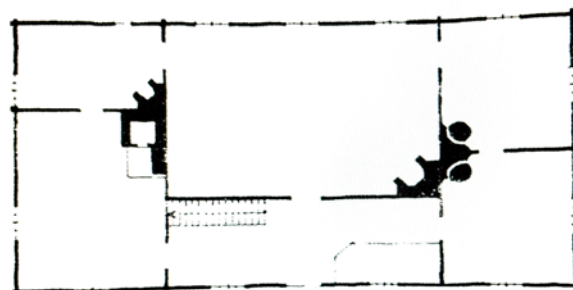
EGF-rummet

Gården hotades under 1970-talet av rivning då den var mycket förfallen. Efter en rad främst personliga initiativ beslöt kommunen att i stället rusta upp herrgårdsbyggnaden och dess flyglar. Återinvigning skedde 1978.

Enebybergs Gårds Förening, EGF, bildades 1979 för att säkerställa att gården skulle bli ett "centrum för ett rikt kulturliv i Enebyberg" och "genom verksamhet i och kring gården främja samhörigheten mellan invånarna i Enebyberg". Föreningen hade då sina lokaler i Enebybergs Gård. Ytterligare en omfattande renovering slutfördes 2020 och gården kunde åter tas i bruk.

Sedan bildandet har EGF genomfört mer än etthundrafemtio arrangemang med anknytning till gården, många av dem mycket välbesökta. Gården är en

uppskattad träffpunkt för Enebybergsborna. Otaliga är de bröllop, födelsedagsfester och andra högtidligheter som ägt rum på den gamla herrgården. EGF arbetar vidare med frivilliga krafter för att vi ska kunna ha tillgång till denna historiska miljö även framgent.

Den sexdelade planlösningen på 17- och 1800-talen

Från EGF:s skrift nr 12

Renovering av bullerplank längs Enebybergsvägen

Som vi alla säkert har märkt pågår en renovering av de bullerskärmar som uppfördes på 1990-talet. Sedan dess har mycket hänt - ökad befolkning och byggnation främst i kommunerna norr om Danderyd har medfört en ökad trafik och mer buller. Bullerskydden längs Enebybergsvägen behöver bytas och delvis höjas för att ge bra skydd framgent. Arbetena kommer att pågå fram till sommaren 2023. Början av arbetet har varit skakig för oss boende med avsmalnad väg till en fil, långa väntetider och bilister som tar saken i egna händer och kör trots fara för krock. Just nu diskuterar Tekniska kontoret med entreprenören för att få till stånd en bättre trafiklösning, med två filer, och en bra och säker trafiklösning även för kommande etapper. Jag hoppas att situationen har löst sig när ni får denna tidning i er hand.

AVS: Enebybergs Gårds Förening, c/o Andreas Tidström, Breda vägen 9, 182 49 Enebyberg, 0734 34 56 43

Kalendarium

4 december kl 16

Glöggmingel

Hur man klär sig i folkdräkt. Ebba Hermelin och Krister Alm visar och berättar (anmälan)

8 jan kl 14

Julgransplundring (anmälan)

Max 1 vuxen per barn

Mer information om evenen på vår hemsida
enebyberg.com

Anmälan till info@enebyberg.se, 100 kr/person

Enebybergs Gårds Förening, EGF, är en hembygdsförening i Danderyds kommun. Föreningen verkar för bevarandet av Enebybergs gård, som byggdes omkring år 1770. I samarbete med Danderyds kommun verkar EGF för att främja användningen av gården som samlingsplats för kulturella aktiviteter och för att fördjupa den sociala gemenskapen mellan invånarna i Danderyd. Föreningen verkar också för bevarande av det kulturella arvet inom hembygden.

Föreningen anordnar gårdsfester och har gett ut skrifter om gårdens och bygdens historia. Vi har en aktiv bildgrupp som gärna tar emot historiska bilder.

Alla medlemmar är välkomna att bidra med idéer till aktiviteter eller artiklar i föreningens tidning, Gårdsnytt.

Redaktör är Catrin Tidström,
catrin.tidstrom@gmail.com.

Föreningen behöver också funktionärer för att hjälpa till vid fester och för att dela ut Gårdsnytt. Vill du bli funktionär kontakta ulla.wikander50@gmail.com.

Bli medlem!

Stöd våra fina aktiviteter, tipsa om nya, var med och plundra gran eller klä midsommarstång:

Ett familjemedlemskap för hela året kostar bara 150 kr (100 kr för enskild medlem).

Betala till Bankgiro 529-2792, eller

Swish 123 618 95 26

Glöm inte ange namn, adress och e-postadress, så att du kan fortsätta att få denna fina informationsskrift och andra utskick.

Du kanske har betalat men har bytt adress eller e-postadress? Meddela ändringen till: info@enebyberg.com

Skanna gärna här
med Swish-appen:

ENEBYBERGS GÅRDS FÖRENING

www.enebyberg.com